

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inseratj do 30 polet a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petik vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod vešja mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo
Ljubljana, Knaflcova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVOMESTO, Ljubljanska cesta, tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošti. Ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351

VATIKAN PROTI POVRATKU HABSBURŽANOV

Vatikan smatra, da je Habsburžanom v Evropi za vselej odklenkalo in zato ne odobrava Seiplove akcije v inozemstvu

Rim, 30. maja. Italijanski tisk je glede oživljenega rojalističnega pokreta na Madžarskem v splošnem precej molčeč. Kljub temu zasledujejo v političnih krogih razvoj legitimističnega gibanja na Madžarskem, posebno po prisegi nadvojvode Albrehta, s posebnim zanimanjem. Kakor se čuje iz vatikanskih krogov, bi tamkaj nikakor ne pozdravili rešitve habsburškega vprašanja s pomočjo cerkve. V Vatikanu soglašajo z dejstvom, da je habsburška dinastija v Evropi zaključila svoj posel. Restavracija Habsburžanov s pomočjo cerkvenih krogov bi v prvi vrsti ne ostala brez posledic za slovanske katoličane na Češkoslovaškem in v Jugoslaviji in bi cerkvi nikakor ne koristila. Zaradi tega v Vatikanu tudi ne odobravajo korakov bivšega avstrijskega kancelarja dr. Seiplova v korist Habsburžanov in morebitne podpore desničarsko-radikalnega reakcionarnega pokreta v Avstriji. Dasi se v splošnem izogibajo javne izjave o svojem stališču, vendar naglašajo, da je treba smatrati habsburški problem s svetovno vojno za zaključen. Tako težkega problema ne bo mogoče sprožiti brez največjih težav in zapletljivost, česar se v vatikanskih krogih dobro zavedajo.

Ozadje düsseldorfskih umorov

Aretirani Peter Kürten je po mnenju zdravnikov psihopat s sadističnimi nagoni, ki uživa v umorih in ima neodoljivo željo po krvi

Düsseldorf, 30. maja. Šele sedaj, ko je preiskava z vso gotovostjo ugotovila, da je aretirani delavec Peter Kürten zares zagonetni morilec, ki je s svojimi nepojasnjenimi umori vsa zadnja leta razburjal düsseldorfsko prebivalstvo, in ko je preiskava pojasnila, da celo vrsto teh umorov, postaja nekoliko jasnejše tudi ozadje teh umorov. Največje zagonetko pri vseh teh številnih zločinih je tvoril motiv. Jasno je bilo le toliko, da je vse umore izvršila ena in ista oseba. Kaj pa jo je gnalo k temu, kakšni motivi so bili merodajni, da je zagonetni morilec nadaljeval svoje zločinsko početje, tega si ni mogel nihče razjasniti. Bilo je samo jasno, da ne gre za normalnega človeka. Pri prvem zaslišanju je aretirani Kürten izjavil, da se je hotel samo maščevati nad človeštvom za krivice, ki jih je pretrpel. Še le nadaljna zasliševanja in opazovanja morila so nekoliko bolj osvetlila to stran afera. Po mnenju policijskih zdravnikov in kriminalnih strokovnjakov ne gre za seksualne umore, kakor se je dolgo domnevalo, marveč ima policija opravka s psihopatom s sadistič-

nimi nagoni. Peter Kürten je užival v svojem zločinskem početju in ga navdaja nepremagljiva želja po krvi. Razburjenje javnosti mu je v največje veselje in dognano je, da je bil celo sam med gledalci, ko je policija izkopala truplo umorjene Hahnove, čeprav je sam pisal policiji, kje je truplo pokopano in kje naj ga iščejo. Ko bo policijska preiskava zaključena, bo Kürten izročen v opazovalnico, da strokovnjaki ugotovijo njegovo duševno stanje in se izjavijo, ali je za svoje zločine odgovoren.

Med prebivalstvom vlada še vedno veliko razburjenje in vsakodnevno se ponavljajo pred policijsko direkcijo, kjer je Kürten zaprt, demonstracije, pri katerih zahtevajo ljudi, da se Peter Kürten obsodi na smrt.

Berlin, 30. maja. AA. Listi priobčujo nadalje podrobnosti o izpovedih in priznanjih zloglasnega düsseldorfskega ubijalca Kürtena. Zločinec je priznal 44 zločinov. Množica je ponovno skušala vdreti v zapore, da bi linčala Kürtena.

(Glej tudi članek na 4. strani.)

Francoske čete zapuščajo Porenje

Izpraznitev tretje cone bo izvršena v treh etapah — Mirni potek odhajanja zasedbene vojske

Berlin, 30. maja. AA. Po poročilu iz Mainzja odreja načrt izpraznitve, kakor ga je setaval poveljnik tamošnjih francoskih čet, tri etape. Prva etapa je bila od 20. do 30. maja. V tem času so bile čete francoskih garnizij v Landauu, Trevesu, Neustadtu in Mainzju znatno reducirane, garnizije v Bingenju, Wormsu, Gernersheimu in Spiru pa so bile popolnoma izpraznjene.

Druga etapa od 1. do 20. julija določa odhod glavnih okupacijskih čet iz Kehl-landa, Mainzja, Trevesa in Kaiserslauterna, ki bodo popolnoma izpraznjena. Ostanek okupacijskih čet in fikvidacijski uradi pa bodo kot zadnji

zapustili Porenje. Zadnje čete garnizije v Wormsu so zapustile Porenje sredi junija.

Izpraznjevanje Porenja se vrši v največjem redu ter so izostale tudi običajne manifestacije nemškega prebivalstva po odhodu francoskih čet. Sploh je opaziti, da so ostavile francoske čete v tretji coni najboljše vtis ter je njihovo slovo v nekaterih krajih naravnost priščno.

Mainz, 30. maja. Zadnje čete francoske garnizije v Gernersheimu so zapustile mesto. Obenem se je pričela izpraznitev Triera.

Japonski generali proti razorožitvi

Tokio, 30. maja. Zastopniki vojne mornarice v vrhovnem vojnem svetu so odobrili resolucijo, ki naglašajo, da je japonska vlada napravila veliko pogreško, ko je podpisala londonsko pomorsko pogodbo in zavrnila nasvete pomorskega glavnega stana, ki je bil odločen proti trójnemu sporazumu. Ta sklep mornariških krogov je povzročil na Japonskem razumljivo senzacijo. Kljub temu je izključeno, da bi ta dogodek imel za posledico razveljavljenje londonskega pomorskega pakta. V vsakem primeru bo pa imel gotovo neprijetne posledice za vojne ministra admirala Takarabo, ki je zastopal Japonsko na londonski pomorski razorožitveni konferenci.

Dr. Angjelinović dospel na Dunaj

Dunaj, 30. maja. Novo imenovani jugoslovanski poslanik dr. Angjelinović je prispel včeraj iz Prage semkaj in bo v prihodnjih dnevih prevzel posle.

Žena preprečila možev samomor

Hotič, 27. maja.

Včeraj popoldne sta se vračala iz Litije domov mož in žena, posestnika v hoteliških hribih. Možak je bil malo okajen, v Litiji se je bil preveč podpiral z žlahtno kapljico. Zato sta si prišla z ženo v pogovoru navzkriž. Tišler — tako se imenuje možak — ee je zaradi prepira z ženo močno razjezil. Pridušil ee je, da ga žena — no, možak je našel za to seveda krepkeje izraze — ne bo več ježila.

»Saj si znam sam pomagati, da se rešim tvoje nadloge!« ji je zagruvil mož in sedel na tla. Semul si je čevlje, jih vrgel od sebe, si odpel obleko in ee spustil v dir proti savski strugi.

Ženi pa je bilo menda žal, da bi postala tako hitro vdova. Videč, da ima mož reene namene, je planila za njim in ga še pravčasno ujela. Ker je žena precej zastavna, je kandidata smrti po dolgem prizadevanju le obvladala. Zavečla ga je na cesto nazaj. Mož pa se le ni dal potolažiti. Porabil je prvo priliko in planil proti reki, ki je bila zaradi deževja precej narasla.

Preplašena žena jo je ubrala zopet za njim; zgrabila ga je za vrat in ga vlekla nazaj na breg. Tam ga je položila na tla, in ga krepko tiščala, da se ji ni mogel iztrgati in zdirjati v Savo. »Obleci se in pojdi domov!« mu je prigovarjala.

Sladko ginjeni možček pa ni ubogal svoje ženske. Trdovalno je vztrajal pri svojem sklepu, češ, ee danes bom »hinc«. Končno je priropotal po cesti voz. Samomorilnega kandidata so naložili na voz in voznik ga je prepehjal na njegov dom, kjer je zdaj pod budnim očesom ženske, ki bo že skrbela, da se bo možček atremil in si pregnal iz glave samomorilne misli.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.785, Berlin 13.5026—13.5325 (13.5176), Bruselj 7.9063, Budimpešta 9.8976, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 797.52—800.52 (799.02), London 274.85—276.65 (275.25), Newyork 56.43—56.63 (56.53), Praha 167.55—168.35 (167.95), Trst 296.66.

INOZEMSKA BORZA.

Curih, Beograd 9.125, Pariz 90.265, London 25.11625, Newyork 516.81, Bruselj 72.12, Milan 27.07, Madrid 63.10, Berlin 123.34, Dunaj 72.91, Sofija 3.74, Praha 15.325, Varšava 58.—, Budimpešta 90.315, Bukarešta 3.07.

Krvavi izgredi v Indiji se nadaljujejo

Velike demonstracije v Bombaju — Spopadi med Indijci in Birmanci — Ogromno število ubitih in ranjenih

Bombaj, 30. maja. Položaj v Indiji se je zadnje dni sicer nekoliko zboljšal, vendar pa je še vedno skrajno napet in vznemirljiv. V Dacci je prišlo včeraj ponovno do krvavih spopadov med demonstranti in policijo, ki je morala uporabiti orožje. Šest policajev je bilo ubitih, 12 pa ranjenih. Policija je aretirala okrog 100 ljudi. V Bombaju so se včeraj vršile velike demonstracije, pri katerih je sodelovalo nad 50.000 ljudi. Množica je vzklikala Gandiju in zahtevala, naj ga takoj izpuste.

Rangoon, 30. maja. Včeraj so se boji med Indijci in Birmanci ponovili

in so trajali ves dan. Indijski kuliji so umorili tekom včerajšnjega dneva več Birmancev. Nekega birmanskega uradnika je rešil neki novinar, ki je streljal z revolverjem v zrak in na ta način preplašil napadalce. Sredi so napadli Birmanci ladje družbe »Irrawady«. Ladje so klicale s sirenamami na pomoč. Preden je dospelo vojaštvo, so napadali umorili tri Indijce. Položaj v mestu je zelo resen, ker so zaradi večnih nemirov zaprte prodajalne in primanjkujejo živila. Po dosedanjih podatkih je bilo ubitih nad 100 oseb in 852 ranjenih, med temi 5 Evropecev.

„Zeppelinu“ prede trda

Na povratku iz Amerike se mora nad Oceanom boriti s hudimi nasprotnimi vetrovi — Polet napreduje zelo počasi in se je zaradi tega povratek zelo zakasnil

Friedrichshafen, 30. maja. Zrakoplov »Zeppelin«, ki se nahaja na povratku s svojega ameriškega poleta v domovino, se mora boriti s hudimi viharji, ki zelo ovirajo polet. Po prvotnem računu bi moral davi že doseči špansko obalo, toda sredi je bil šele nad Antil. Od tam je prispela zadnja vest, v kateri sporoča dr. Eckener, da napreduje polet zelo počasi, čeprav delujejo vsi motorji z največjo silo. Nad oceanom razsajajo hudi viharji, ki čisto prav resno ogrožajo zrakoplov. Prvotno nameravani polet nad Havano je moral dr. Eckener opustiti, ker je vihar zanesel zrakoplov daleč na zapad. Če bo šlo vse po sreči, bo zrakoplov šele drevi ali pa morda šele ponoči dosegel evropsko celino. V Friedrichshafnu ne računajo s povratkom »Zeppelina« pred jutri popoldne.

Izgredi pri bikoborbi v Franciji

Pariz, 30. maja. Včeraj pop. bi se imele vršiti pri Melunu pravcata bikoborba, proti kateri je organiziralo društvo za varstvo živali energično akcijo, da bi jo oblasti prepovedale. Ker se to ni zgodilo, se je zbralo na stadionu, kjer se je vršila bikoborba, 500 pristašev društva za varstvo živali, ki so pričeli burno demonstirati. Nastal je nepopisen vršič in trušč. Nekaj pogumnih žensk je vdrla v areno, kjer so pričele napadati pikadore in jih obdelavati na vse možne načine. Zaradi protesta gledalcev je nastala med obema strankama pravcata bitka, kateri je napravilo konec šele orožništvo, ki je ponovno navalilo na demonstrante. Končno sta bila za sile vzpostavljena mir in red, nakar se je bikoborba nadaljevala. Zadeva bo imela za posledico, da bodo morali pristojni krogi razpravljati o zakonitosti bikoborbe v Franciji.

Nezgoda Johnsonove

London, 30. maja. AA. Letalka miss Amy Johnson je prispela v Brisbane v Avstrali. Preletela je 12 milj. Pri pristanku je njen monoplan zadel ob žično ograjo in se prevrnil. Letalka je ostala nepoškodovana. Množica ji je priredila viharne ovacije in navdušen sprejem. Letalka upa, da bo letalo kmalu popravičeno in da bo nadaljevala polet v par dni.

London, 30. maja. Govor miss Amy Johnson, ki je govorila po radiju v Brisbanu o svojem poletu iz Anglije v Avstralijo, so včeraj v Londonu zelo dobro čuli.

Maršal Čangkašek ranjen

Peking, 30. maja. Tukaj so se razširile vesti, da je bil maršal Čangkašek ranjen na roki pri zadnjih bojih ob Lunghajski železnici.

Beograjski proces

Beograd, 30. maja. Pred državnim sodiščem so se danes pričeli govori zagovornikov. Govorili so na današnji razpravi odvetniki Gvozdić, Hrvoj in dr. Grgurić, ki zagovarjajo obtožence Bernardića, Hadžijo in Franekića. Vsi trije zagovorniki so podarili, da njihovi klienti niso zagrešili ničesar, kar bi spadalo pod zakon o zaščiti države. Ni obstojala nikaka organizacija, ker se obtoženci med seboj sploh niso poznali. Bernardić tudi ni mogel izvesti organizacije, ker je bil stalno v zaporu. Z detonacijo v Zagrebu so hoteli samo demonstirati proti poklonitveni deputaciji, ne pa proti državi. Če so kaj zagrešili, naj jih sodi redno sodišče.

Tunel pod Rokavskim prelivom

London, 30. maja. Kakor poročajo, je na včerajnji seji odbor za imperijalno obrambo bo predložil vladi poročilo, v katerem so podrobneje obrazloženi finančni in strateški vzroki proti zgraditvi predora. Končno odločilno besedo bo imel parlament, ki ima podporo v javnem mnenju, ki je zelo naklonjeno misli za zgraditev predora.

Kitajski pirati oropali parnik

Sanghai, 30. maja. AA. Parnik, ki je vozil blagajno z denarjem za izplačilo med kitajskemu delavstvu, zaposlenemu pri popravilu železniške proge v južni Mandžuriji ob reki Whangpoo, je bil napaden od piratov. Tolpa je štela 9 članov. Razbojniki so planili na posadko in na blagajnike z revolverji v rokah ter streljali na vsakogar, ki se jim ni pokoril. Dva Angleža sta bila težko ranjena, kitajski mehanik je bil ubit, 5 drugih Kitajcev je dobilo težke poškodbe. Pirati so izpraznili blagajno in odnesli 7 tisoč dolarjev.

ČSR ne bo ratificirala ženevskih konvencij?

Konvencije o ukinitvi uvoznih in izvoznih prepovedi bo ratificirala Češkoslovaška šele po poljski ratifikaciji

Praga, 30. maja. Ministrski svet se je bavil na svoji seji z vprašanjem podpisa ženevske konvencije o ukinitvi uvoznih in izvoznih prepovedi, ki mora biti, kakor znano, ratificirana do 31. maja.

Kakor smo poročali, so zastopniki zapadnih držav v Pragi pri zunanem ministrstvu urgirali čsl. ratifikacijo, ker izmed 18 držav pogodbenic samo Poljska in Češkoslovaška še nista ratificirali pogodbe. Ministrski svet je sklenil, da bo za enkrat počakal, kaj bo storila Poljska. Kakor se izve, bo skušala Poljska nadomestiti v revizijskem postopanju dosedanj kontingentni sistem

s carinskim sistemom. Če bodo pogajanja uspela, bo Poljska ratificirala ženevsko konvencijo. V nasprotnem primeru, kar se bo najbrže tudi zgodilo, bo Poljska in za njo tudi Češkoslovaška po vsej priliki odklonila ratifikacijo.

Trgovina z ženskami

Strasbourg, 30. maja. Kriminalna policija je aretirala dva trgovca z dekleti, ki sta hotela odpraviti neko 18-letno služnino v Buenos Aires. Oba zločinca sta spravila na skrivaj že nad 35 žensk v južno Ameriko. Preiskava je dognala, da sta aretiranca člana velike organizacije za trgovino z ženskami.

PRAVI
:FRANCK:
vedno
odlična kakovost!

Javno vprašanje občinskemu zastopu v Ljubljani

Personalno-pravni osek občinskega sveta je meseca februarja sklenil na predlog svojega podpredsednika in referenta g. dr. Vladimira Ravničarja ugoditi prošnji tržnega nadzornika g. Slavka Plemelja za trajno vpokojitev. Z ozirom na to sem dne 26. febr. t. l. poslal občinskemu svetu tola vlogo:

> Ker je personalno-pravni osek sklenil predlagati občinskemu svetu, da se prva mestnemu tržnemu nadzorniku g. Plemelju Slavku deset let službe na magistratu in se ga stalno vpokoji, vlagam proti temu predlogu kot občan svoj ugovor, ker smatram tak sklep za nedopustno trajno obremenitev mestnih financ...

Na to svojo vlogo sem dobil dne 2. maja t. l. rešitev, datirano z dne 25. aprila štev. 212/pers., da je občinska uprava na svoji tajni seji dne 26. februarja 1930. odklonila moj ugovor.

Prepričan sem, da je občinska uprava zavrnila moj ugovor, ker ni bila zadostno poučena o pravnem stanju stvari. Ne preostaja mi torej drugega, kakor da jo javno informiram. Evo točnih informacij:

Tržni nadzornik g. Sl. Plemelj je bil imenovan na to mesto 1. 1920. Nastopil je službo dne 2. avgusta 1920. in sicer kot uradnik v X. činovnem razredu. Še dne 1. oktobra 1920. je vložil prošnjo, naj se ga pomakne v IX. činovni razred, kateri prošnji je občinski svet ugodil. Dne 17. junija 1922. je vložil prošnjo, naj se mu dovoli tri do štiri dni na teden dopusta, da bo mogel opravljati svojo drugo službo na Bledu. Ta dopust mu je bil dovoljen. Dne 16. julija 1923. je zopet prošil za dopust in sicer za vsa doba bivanja dvora v Sloveniji. Dopust je svedel dobil. Dne 9. maja 1924. je vložil prošnjo za bolniški dopust štirih tednov, ki mu je bil takisto dovoljen. Čim je ta dopust potekel, je predložil občinskemu svetu dne 26. junija 1924. prošnjo, naj se mu dovoli dopust za vsa doba bivanja dvora v Sloveniji. Komaj je ta dopust potekel, je vložil dne 9. oktobra 1924. novo prošnjo, naj se mu pri karenci prejemkov dovoli dopust za 1 leto. Tudi tej prošnji je občinski svet ugodil. Nastopil je dopust 1. novembra 1924. in bi moral nastopiti svojo službo 1. novembra 1925. Še predno je ta dopust potekel, je g. Plemelj vložil dne 14. oktobra 1925. prošnjo za podaljšanje dopusta do 1. januarja 1926. Ne da bi določene dne nastopil svojo službo, je vložil dne 5. januarja 1926. novo prošnjo za podaljšanje dopusta do 3. februarja 1926. Ko je dosegel ta dopust, je vložil 24. februarja 1926. novo prošnjo za dopust, ki mu je bil nato dovoljen do 1. oktobra 1926. Dne 13. junija 1927. je zopet prošil za tridnevni dopust vsak teden za več čas bivanja dvora na Bledu. Kasneje, ko je razvidno iz aktov, spleh ni več prošil za dopust in v Ljubljani je bilo notorno, da se za posle mestni, tržnega nadzorstva ni brigal tako, kakor bi se moral. Dokaz tega je, da so javni in privatni nameštenci, invalidi in vpokojenci dne 30. oktobra 1928. v Ljubljani pridelili javni protestni šod, na katerem so se izključno bavili samo z razmerami na ljubljanskem živilskem trgu in ostro obojaji postopanje mestnega tržnega nadzorstva. Na shodu so bile sklenjene ostre resolucije proti tržnemu nadzorstvu. Predsedstvo tega shoda je poslalo te resolucije tudi mestnemu občinskemu svetu v vednost in v uvaževanje. Na prvem mestu v teh resolucijah je bila tudi ta-le ugotovitev:

> Javna tajnost je, da tržni nadzornik na način, ki se absolutno ne sklada z njegovim službenim položajem, bodisi posredno ali neposredno obračunje s žvili... Na to običajno g. tržni nadzornik Plemelj ni reagiral, a tudi občinska uprava ni proti njemu ničesar ukrenila. A tudi preje je že dobil mestni magistrat pritožbo proti gospodu tržnemu nadzorniku Plemelju. Tako je n. pr. dnevniki > Novi čas dne 17. junija 1922. priobčil notico > Mestni tržni nadzornik, kje si?, v kateri je bilo med drugim pisano tudi to-le: > Ljubljanski davkoplačevalci protestirajo proti brezdelju mestnega tržnega nadzornika ter pozivajo vladnega komisarja, da napravi konec temu postopanju tržnega nadzornika, ki je plačan iz naših žaljev, da skrbi za prebrano mestnega prebivalstva, ne pa da lovi in hodi na lov ter živi v brezdelju... Ni še dolgo, kar se je vrnil iz Monakovega, kamor je šel na rjbiš šod, ne ogledej si ondodni trg. Tudi na Kamniških planinah se je mudil dalj časa in sedaj bo zopet odsoten. Našega potrpljenja je konec, zato pričakujemo od vladnega komisarja remendure...

Kako je v tem času g. tržni nadzornik izpolnjeval svoje službene dolžnosti, dokazuje dopis, ki je 31. oktobra 1928. poslal mestni župan občinskemu svetu. V tem pisnu povdarja g. župan dr. Puc, da dobiva pritožbe, > da g. Plemelj ne vrši službe v redu, ker je po več mesecev na leto odsoten, da so razmere na trgu nevrzdne, ker ni pravega nadzorstva, da podpira s tem, da štiti prodajalce, navijanje cen itd...> ter kontno predlaga, da se mestnega tržnega nadzornika g. Plemelja premesti k mestni klavnicji. O tem županovem predlogu je razpravljal personalno-pravni osek. Ker so v tem oseklu glasovali za premestitev v klavnicjo 4 člani oskeda, proti pa tudi 4 (gg. dr. Vl. Ravničar, dr. Jerič, Miklošič in dr. Rožič) je ostalo vse pri starem. Dne 9. novembra 1928. je poslal mestni župan tržnemu nadzorniku Plemelju pismo, v katerem ugotavlja, da istojata in službe in hodi brez dovoljenja v Beograd ter ga opozarja na § 37. in 20. službene pragmatike. Po tem opominu je tržni nadzornik vložil dne 10. februarja 1929. prošnjo za stalno vpokojitev in to brez vsakega zdravniškega izpričevala. To zdravniško izpričevalo je predložil šele dne 10. julija 1929., toda pripominja je treba, da tudi to zdravniško izpričevalo ne ugotavlja, da bi bil g. Plemelj trajno nesposoben za službo.

Iz navedenega je razvidno, da je g. tržni nadzornik redno opravljal svojo službo samo do sreda leta 1922. na dopustu je bil skupaj najmanj tri leta, v ostalem času pa je svojo službo opravljal tako, da je izžival odpor velikega dela ljubljanskega prebivalstva, kar izpričuje protestni šod dne 30. X. 1928 in da ga je moral župan opominjati, naj izpolnjuje svoje službene dolžnosti.

Dasi je sivočasno sklenil občinski svet, da mu dovoli nastopiti službo na Bledu samo ob karenci službenih prejemkov pri občini, kateri sklep ni bil nikdar razveljavljen, vendar je g. tržni nadzornik od 30. IX. 1926 do upokojitve dobival polno plačo.

Dejanski položaj je torej tak, zato se mi ne zdi razumljivo, zakaj je občinski svet pribral prošnjo 13. službenih let, ko je dejansko bil nastavljen na magistratu samo 9 in pol leta, v tem času pa je bil skoraj 4 leta neprestano na dopustu, sicer pa opravljal svoje posle tako, da je dobival občinska uprava pritožbe proti njegovemu poslovanju in da je bil celo župan sam primoran, da ga je emergentno pozval na izvrševanje službenih dolžnosti.

Izročajoč te absolutno točne podatke naši javnosti, stavljam na občinski svet ta-le vprašanja:

Ali je bilo občinskemu svetu to dejansko stanje znano in ako mu je bilo znano, kako je mogel g. tržnemu nadzorniku Plemelju Slavku priznati 13 let službe, ko je bil udeležben pri občini samo 9 in pol leta in je dejansko opravljal službo samo polovico te

dobe, in mu določiti pokojnino 23.463 Din letno?

Ali se ni pri tem sklepu zavedal, da je z njim pogostil določbo službene pragmatike (§ 56.), ki striktno odreja, da se ne more in ne sme upokojiti nobenega uradnika, ako ni bil v službi vsaj 10 let in še to samo v primeru, da je po strogem zdravniškem izvidu tako bolan, da je za vsako službo nesposoben? (Zdravnik g. dr. Maus pravi v spričevalu doslovno samo to-le: > Zato sem mu nasvetoval, da stalno službovanje odloži...)

Ali je občinskemu svetu znano, da je dne 26. II. 1930. > radi trajne nesposobnosti za službovanje upokojeni mestni tržni nadzornik že par dni kasneje — začetkom marca — nastopil drugo službo?

Ali je občinski svet izračunal, kaj pomeni ta sklep za mestne finance, ki niso baš ugodne? To znači trajno obremenitev mestne občine — upokojenec je še zelo mlad — v desetih letih za 1/4 milijona, v dvajsetih letih za 1/2 milijona dinarjev!

Ali so mestne finance tako sitne, da lahko daje mestna občina pokojnino celo osebam, o katerih pravi službeni pragmatika, da nimajo pravice do nobene pokojnine?

Proti upokojitvi g. Plemelja sem vložil sedaj tožbo na upravno sodišče. Pri pregledu aktov sem našel zgoraj navedene podatke, ki so torej od prvega do zadnjega avtentični.

Rasto Pustoslavšek.

V Ljubljani, 30. maja 1930.

Lep začetek jubilejnega velesejma

10 letnica predsednika F. Bonača — Prve kupčije — Pismene in brozovne čestitke

Ljubljana, 30. maja.

Včeraj dopoldne je bil naš jubilejni velesejem ob navzočnosti zastopnika Nj. Vel. kralja, divizionarja generala Sava Tripkovića, trgovskega ministra Juraja Demotrovića, ministra dr. Shwegla, odličnih predstavnikov gospodarskih korporacij iz dravstva in savske banovine, naših oblasti ter vse naše javnosti svečano odprt. Obširno poročilo o otvoritvi, ogledu in banketu v Zvezdi, na katerem je bilo izrečenih polje programatičnega govora trgovin. ministri mnogo zdravilo in čestitki našemu velesejmu, je priobčilo že današnje > Jutro<. Omenjamo samo, da je zastopal pri otvoritvi prometnega ministra železniški direktor dr. Jakob Borko, ministra javnih del pa tehnični ravatelj gradbenega oddelka banke uprave ing. Matija Krajec.

Naš velesejem praznuje pravzaprav dva jubileja, ki sta tesno združena. Velesejem kot tak praznuje desetletnico svojega obelja, drugo desetletnico pa praznuje njega agili predsednik, veleindustrialec g. Fran Bonač. Velesejem je srečen, da ima njega za permanentnega predsednika. Polniti deset let že vodi g. Bonač to našo največjo in nedvomno tudi najvažnejšo gospodarsko ustanovo, tako pošteno, vzorno in spretno, da lahko mirno rečemo, da so imeli predstavniki našega gospodarstva izredno srečo, ko so postavili na to važno mesto njega. G. Fran Bonač je moč ohih redkih lastnosti in sposobnosti, ki so na takem mestu nujno potrebne. Njegova lojalnost, kavalirstvo in nepristranost so omogočile našemu velesejmu skozi vseh deset let ravno, varno pot tako, da nikoli ni zabredlo vodstvo v politične razprtije, ki bi lahko imele usodne posledice. Njemu kot predsedniku gre zasluga, da je vladala v upravnem odboru vedno popolna solidarnost. Kakor je omenil včeraj na banketu v Zvezdi naš odlični strokovnjak na polju narodnega gospodarstva g. Fran Windischer, je predsednik Bonač že po svoji priključni zunanosti tako simpatičen, da ima že v tem pogledu prednost pred drugimi in da zna s svojim lojalnim nastopom premagati vse morebitne ovire, ki se pojavijo v njegovem delovanju. Kakor pred 10 leti, ko je stopil na čelo velesejma, tako je tudi še danes mladeniško čil, neumorno delaven in navdušen za velesejem tako, kar more biti le moč, ki se v polni meri zaveda njegovega pomena za naše gospodarstvo.

Včeraj je bil prvi dan jubilejnega velesejma in čeprav so se odprle blaginje šele ob 12. je znašalo število posetnikov že okrog 10.000. Zanimivo je, da so bile v včeraj sklenjene zelo lepe kupčije. Češke tržke so prodale klavirje, kupčije so se sklepale z gramofonskimi ploščami, tiskarskimi stroji, v elektro industriji, dobro je šla čokolada, desertna vina, klobučarstvo, raznočvrstni aparati, parfumerija in bižuterija, zlasti pa kožuhovina. Večina kožuhovine je bila prodana v Dalmaciji. Nekaj splitski trgovec je kupil 11 kožuhov. Tudi za poljedelske stroje so se že začeli zanimati naši domači in zunanji kmetovalci.

Vse torej kaže, da bo uspeh letošnjega velesejma rekorden tembolj, ker je nastalo krasno vreme, ki bo splošno dobro razpoloženje še dvignilo. Navadno smo dejali, da mora biti ob vsakem velesejmu v Ljubljani dež, letos je pa ravno narobe.

Ze v sredo smo našli nekaj brozovnih in piemenih čestitk, ki jih je prejelo predsedstvo velesejma ob jubileju. Poleg že omenjenih so čestitali našemu velesejmu predsedniki niške občine ing. Cavdarevič, zemaljski savez industrijalcev v Zagrebu, predsednik beograjske občine ing. Nešić, naš poslanik v Tirani Nastasijević, generalni konzul Norveške v Beogradu general Roobe, predsedstvo lyonskega velesejma, avstrijski poslanik v Beogradu minister

Ploenis, norveški konzul v Zagrebu, predsednik Centrale industrijskih korporacij Ignjat Bajloni, predsednik Trgovske zbornice v Toulouse, poslanik poljske republike v Beogradu itd.

Pri putkah

Največja gneča na velesejmu je letos v velikem paviljonu na veseličnem prostoru, kjer je Kmetijske družbe osek za perutinarstvo in kuncerejo razstavil vseh mogočih vrst domače zajce in se košate podjetni petelini med svojimi vdanimi družinami. Takle gazda, kakor je oni Golobov kikeriki s kar nekaj tucatov krotkih ženic, bi imponiral še turškemu paši, ženski spol pa z zavistjo občuduje njegove putke, ki imajo od življenja same sladkosti in jim še jajca ležejo drugi kar na masino. Nema gneča se pa stiska pred kur-nike štajerskih kapitalnih kapunov in premišljuje o njihovih resignirano poveljenih repih. Namesto solz sočutja pa polze po bradah obiskovalcev sladokusne sline. Človek je pač nepopolnejši sebičnej.

Ze pred vojno smo imeli zadruzo za rejo malih živali, ki je pa v vojni zmaznila. Šele 1. 1928. je pa iniciativna Kmetijska družba zbrala perutinarje, golobarje in kuncereje v poseben osek, ki od velesejma dokazuje, kako rapidno napreduje in ki čuda, saj je perutinarstvo velevažna in tudi dobičkonosna veja narodnega gospodarstva in jajca stoji v naši izvozni bilanci na najvišjih mestih. Nesporna rentabiliteta perutinarstva je nazorno razvidna na razstavi s table z naslednjimi podatki:

Krava je vredna 4000 Din, krma za njo stane na leto 5600 Din, za mleko in tele pa dobi živinorejec na leto 6000 Din — prav toliko, namreč 4000 Din stane 100 kokoši, njih krma pa 8000 Din, torej znatno več kakor krma za kravo, ampak 100 putk zneze na leto 14.000 jajc, ki je zanje lahko skupiti 12.500 Din. To pač ni umetnost, če toliko nese, da kurjerja tudi tako napreduje in se tako naglo širi. Imamo že dve veliki farmi in sicer novoseljsko grofica M. A. Herbersteinove v Velenju in Golobovo na Lesnem brdu. Največji sta v državi in slovita že tudi daleč v inozemstvu. Grofica Herberstein, tudi v izpopolneno priznana strokovnjakinja, je izpopolnila belo, jerebičarsko in rdečo štajersko pasmo, ki je za naše kraje najprimernejša, v rod, ki tudi v svetu uspešno konkurira z najznamenitejšimi pasmami. Golob je pa v državi prvi uvedel rejo na veliko belih leghorn in prvi uvedel žigovanje jajc, za kar ga je ministarstvo odlikovalo. Na obe farmi smo lahko upravičeno ponosni.

Kako je reja perutnine napredovala, nam je pa najjasneje povedala komisija strokovnjakov, ki je bila prisiljena kljub svoji strogosti prisoditi skoraj vsem razstavljenim živalim nagrade in pohvale. V ocenjevalni komisiji so bili naši najboljši strokovnjaki kmetijski referent g. Martin Zupan iz Maribora, goveda grofica M. A. Herbersteinova in predsednik razstavnega odbora g. Jakob Seher iz Višnje gore, ki so konstatirali, da se v naši banovini strokovnjaško najbolj rede kokoši štajerske pasme in da je tudi reja drugih pasem, zlasti pa belih leghorn, grahastih plimetk, velikanskih rdečih rhode Island in orjaških orpingtonk znatno napredovala.

Razsodišče je priznalo la. ceno za v zaklopnih gnezdih kontrolirano produkcijo jajc in za čistokrvnost živali Ogorelec Reziki iz Rigone pri Dobovi za grahaste plimetke, dr. Jenko Andreju iz Št. Vida pri Stični za isto pasmo, Šantlu Francu iz Razvanja pri Hočah za rjave štajerske, Lottspeich Amaliji iz Rimskih toplic za

rdeče rhode Island, grofici M. A. Herberstein iz Velenja dve nagradi za jerebičarske in bele štajerske, Tivčakovemu oskrbniku iz Krčevine-Maribor tudi za rjavo štajersko pasmo, Černe Antoniji za grahaste plimetke, Golobovemu perutinarakemu zavodu na Lesnem brdu pri Vrhniki za svo njegovo razstavo kokoši in jajc pasme leghorn in za dobro vzgojo Golobovih leghorn Jahnovi Thes iz Ljubljane pohvalo ter la. nagrado še ravnatelju velesejma dr. Dularju za rjave štajerske kokoši.

Prvo nagrado za kokoši brez kontrole produkcije jajc je razsodišče prisodilo Rohmanu Dolfetu iz Kranja za leghorn iz 1. 1929. Medvedu Josipu iz Prelog pri Velenju za rjave štajerske, Kuhn-Tausch Margareti iz Razvanja pri Hočah dve nagradi za rjavo štajersko pasmo, Pišku Ivanu iz Čreta pri Teharjih tudi za rjave štajerske, Kregar Avgustu iz Most pri Ljubljani za leghorn, gospodinski šoli Kmet. družbe v Marjanišču v Ljubljani za rjave štajerske, Lunder Josipini za bele plimetke, Majhen Josipu s Podrečja pri Dobu za rjave štajerske, prvotnost je pa komisija ocenila tudi Mateja Hafnerja iz Ljubljane japonske svilorepke in pritlikave zlate sebricht bantamke, Pusta Franca in gospe Černetove kodrasto pasmo, pegatke gospe Pečankove in g. Klemenčiča in s priznanjem pohvalila krasne štajerske kopune grofica Herbersteinove, goske, race, purane, fazane in pava.

Z II. nagrado je komisija ocenila Pehernik Marije bele štajerske, Posavskega perutinarstva na Globokem pri Brezicah grahaste plimetke in orsingtonke, Likozarja Joska iz Kranja orpingtonke, Kramarja Franca z Opekarske ceste v Ljubljani leghorn, Inkreta Alfonza s Šenkovega turna pri Vodičah staro, štajersko pasmo, Rohrmann Dolfeta leghorn, Siferija Franca iz Kranja orpingtonke, Razingerja Valka z Gortji pri Bledu rjave štajerske, Brecl Mihaela iz Črnove pri Šent Janžu pri Velenju tudi rjave štajerske, Klemenčiča Josipa iz Ljubljane bele štajerske, grašične > Zorjav< grad v Dolu pri Ljubljani italijanske jerebičke, Lukmana Franca iz Središča ob Dravi rjave štajerske, Plepelec Antona iz Središča ob Dravi orpingtonke, tretjo nagrado je pa komisija prisodila rjavim štajerskam Posavskega perutinarstva na Globokem pri Brezicah, Likozarja Joska iz Kranja grahastim plimetkam, Kupniku Francu iz Kostrevnice pri Podplatu rjavi štajerski pasmi, Novaka Ivana iz Razvanja rjavim štajerskam, grahastim plimetkam bolnice za duševne bolezni na Plimencu in rjavim štajerskam kmetijske šole na Grmu, obenem je pa komisija pohvalila tudi valinice in druge priprave firme Nickerl & Co. ter jako lepe globe najrazličnejših pasem, zlasti pa Kregarja Avgusta iz Most visoko leteče prevrtalce in florentince, ki jih golobarji imenujejo fermantne, ter razne druge mične pasme, ki so jih razstavili Kušar Josip iz Draveti in Leben-Magerl iz Ljubljane.

Najbolj obiskovalci občudujejo farmo grahastih plimetk gospe Černetove iz Ljubljane, grofica Herbersteinova skupna, krasno farmo Golobovih plimetk, zlasti dekorativno skupino njegovih petelinov, race in gosi gospe Černetove ter dr. Dularjevo farmo štajerskih rjavk. Vse farme so vzorno opremljene z zaklopnimi gnezdi — razen gospodov petelinov seveda — in z modernimi krimlinimi in napajalnimi ter drugimi smotrenimi napravami. Zelo zanimiva je tudi razstava jake najrazličnejših pasem in posebno pohvalno se strokovnjaki izražajo o Golobovih žigovanih jajcih, ki so za nas že davno potrebna novost.

Največjo zahvalo za rešnično nepritrkavano bogato, poučno in sijajno uspešno razstavo zasluži oži odbor z g. Seherjem na čelu, z gospe voditeljico valinice centrale Černetove, strokovnim tajnikom g. Katolom in go. Pečankovo ter g. Klemenčičem, ki so razstavo opremlili tudi s poučnimi nazornimi slikami in statistikami ter jo prav elektno dekorirali. Zopet si je pa s to razstavo pridobila zasluge Kmetijska družba, ki daje perutinarjem inicijativno in strokovnjake na razpolago.

Po otvoritvi velesejma so si razstavo ogledali tudi vsi odlični gostje in so se o njej nad vse pohvalno izrazili, gospoda ministar Demotrovič in Shwegel sta pa zatrjevala, da tako bogate razstave, ki nam dokazuje, kako presenetljivo visoko je pri nas razvito perutinarstvo, eploh nista pričakovala.

Prirediteljem in razstavljalcem tudi naše čestitke!

V dnevih sreče za dneve nesreče

Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani priredi v nedeljo 1. junija t. l. > Dan Rdečega križa< s promenačnim koncertom vojaške godbe v Zvezdi ob 11. uri.

Ta dan stopi Rdeči križ pred ljubljansko občinstvo s prošnjo, da položi vsak, ki kolikaj zmora, vsaj skromen dar za one tisoče in tisoče nezrečih, ki trpe radi raznih elementarnih nezdov in epidemij, za one, ki jih je beda vrgla v zaduhla podzemeljska stanovanja, kjer hirajo lačni in bolni. Omogočite Rdečemu križu, da bo mogel obiskovati te bednike in jim nuditi svojo pomoč.

Iz teh stanovanj boče poslati Rdeči križ kakih 30 bolehnih otrok vsaj za nekaj tednov v lepo božjo naravo, da si okrepi šibko zdravje na solncu, zraku in pri tačni hrani.

Rdeči križ boče biti skrbna mati, ki zbira v dnevih sreče za ure, ko udari nemila usoda, da ima potrebna sredstva na razpolago in more takoj nuditi pomoč; kajti prepozno je zbirati, ko je pomoč že potrebna.

Na > Dan rdečega križa< naj pristopi vsak k velikemu oltarju ljubosti in usmiljenja ter položijo svoj dar za one, ki so v bedi in trpljenju. Vsek naj pomisli, da tudi njegova sreča ni stalna; kajti nihče ne ve ure

ne dneva, kdaj udari nesreča v njegovo mirno življenje in ga pahne v obup in bedo in mu bo potrebna pomoč Rdečega križa.

Odkupite se v dnevih sreče, darujte za nesreče!

Darujte za Rdeči križ in njegovo pošt. niško kolonijo!

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 30. maja 1930, katoličani: Ferdinand, pravoslavni: 17. maja, Andrejnik.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Drama: Sveti plamen. A.

Opera: Zaprtio.

Kino Metica: Leteče brodevie. (Zvočni film.)

Kino Ljubljanski dvor: Volga, Volga.

Kino Ideal: Erotikon (Ita Rina).

Velesejska razstava.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Bahovec, Kongresni trg: Ustar Sv. Petra cesta; Hočevan, Sp. Šiška.

Tekma otrok

Za tekmo otrok, ki bo v nedeljo dopoldne v Tivoli privabila vse, kar leze ino gre, se je prijavilo 280 do 2 let starih malčkov. Ker še Dečjega doma g. dr. Dragaš ni mogel zmagovati takega navala kričavega drobiža, mu je priskočil na pomoč mestni fizik g. dr. Mavricij Rus, vendar sta pa morala prijavljanje novih tekmovalcev ustaviti in tudi še izmed prijavljenih tekmovalcev izbrati samo one, ki so najbolj > v formi<. Ostalo jih je vendar še 100, da bo izbira zadostna in se tekma ne bo predolgo zavlekla. Kdo bi tudi čez 2 uri vzdržal disciplino pri taki množici temperamentnih tekmovalcev in na zmago nestrpnih drukarjev! Zastran naraščaja torej še nismo v zadregi.

Sport

Program I. nacionalnega tenis turnirja za prvenstvo Ljubljane, ki se bo odigral v soboto, dne 31. maja in nedeljo, dne 1. junija 1930 na tenis prostoriš SK Ilirije pod Cekinovim gradom, je sledeči: 1. gospodje posamezno, 2. dame posamezno, 3. gospodje v dvojci, 4. dame v dvojci, 5. dame in gospodje v dvojci, 6. juniorji posamezno. Igralo se bo vzdržema oba dneva od 8. ure jutraj do mraka. Igralci tekmovalci se zbirajo v garderobi na igrišču, kjer je vsem na razpolago igralski red (določen po žrebu) in kjer bodo dobili vse turnir zadevalne informacije. Člani uprave turnirja bodo priglašeni igralcem tako v sportno tehniškem kakor tudi v vsakem drugem oziru vedno in radevolje na razpolago. Uprava turnirja je z ozirom na to, da omogoči vsakomu dostop na teniški prostor, določila prav nizko vstopnino in sicer velja enodnevna vstopnina Din 10.— od osebe, za diake in člani kluba, če se izkažejo s člansko izkaznico, Din 5.—

— Sekcija ZNS (službeno). Delegirajo se k tekman dne 31. maja 1930 na igr. Ilirije: ob 16. uri Celovec: Ljubljana g. Cimperman. Ob 17.30 Graz: Beograd g. Deržaj. V nedeljo dne 1. junija t. l. ob 16. premaganca prvega dne g. Pevalic. Ob 17.30 zmagovalca prvega dne g. Schneller (rez. g. Deržaj). Stranski sodniki v soboto: gg. Zuočait, Rošak, Černy, Mohorko. Stranski sodniki v nedeljo: gg. Čeb, Breskvar, Mahkovec, Dolinar.

Lz gledališke pisarne

V ljubljanski drami se vprizori no-coj v petek dne 30. t. m. angleška drama > Sveti plamen<, ki je dosegla tudi na našem odru zelo velik uspeh. Drama je izvrstno zasledena po naših najboljših močeh in ter v vsakem pogledu dovršeno zrežirana in tudi igrana. Predstava se vrši za abonma reda A.

V soboto se vprizori v ljubljanski drami poslednji v letošnji sezoni Begovčeva igra > Pustolovec pred vrati< za abonma reda D.

Gospodarstvo

> Sava<, splošna zavarovalna delniška družba

je imela 28. maja t. l. svojo redno glavno skupščino za preteklo poslovno leto, to je deveto od njene ustanovitve.

Po poročilih ravnateljstva in zaključnih računih se vidi, da je družba zaključila poslovanje s primernim dobičkom od 3.197.675,01 Din in da plača 10 odst. dividendo, kakor vedno dosedaj. Iz tega dobička je izločena vsota od 2.000.000 Din in namenjena povznanju uplačenega dela družbene delniške glavnice, ki sedaj znaša 8.000.000 Din (delniška glavnica 10 milijonov Din). Skupna vsota bilance znaša 42.148.554,37 Din, a družbeni garancijski fond 29.304.608 Din.

Ta družba, ki se ne bavi z živiliškim zavarovanjem, temveč samo z elementarnimi panogami, je tekom 9 let od postanka izplačala okrog 160.000.000 dinarjev, kar najzgovorneje kaže važnost tega našega podjetja v gospodarskem življenju naše države.

> Sava< je bila osnovana v letu 1921. od naslednjih zavodov: Jugoslavenska udruga banka d. d., Zagreb; Jadransko-podunavska banka, Beograd; Prva hrvatska štediteljska, Zagreb; Srpska banka, Zagreb; Zemaljska banka za B. i H., Sarajevo; Zemaljska banka, Beograd; Assicurazioni Generali v Trstu.

Družbeno upravo sestavljajo naslednji gospodje: predsednik dr. Svetislav Sumarović in člani: Makso Antić, Nikola Berković, Benzon Bulli, Milivoje Crnadak, Geodon Dundjerić, Emmanuele Ehrenheil, dr. Walter Fischel, Stevan Karamata, dr. Mihajlo Kollić, Franjo Lathović, Edgardo Morpurgo, Stevan Raicevič, Sava W. Savić in Gjorgje Velisavjevič.

Dnevne vesti

— Promocija odličnega Sokola. Na zabavni univerzi bo promoviral jutri za doktora vsega zdravilstva sin viš. uradnika direktorije državne železnice v Ljubljani z Vladimir Orel. Orel je odličen telovadec član Ljubljanskega Sokola, ki je bil tudi v mednarodni vrsti na olimpiadi l. 1928 v Amsterdamu. Lani je dosegel na župnem zletu ljubljanske sokolske župe na Viču v višjem oddelku prvo mesto in je postal župan prvako-telovadec, čeprav si je bil pri trečjemu poskoduval roko. Odličnemu Sokolu iskreno čestitamo!

— Kaj je z mostom čez Pšenco v Kranjski gori? Vršč je gotovo ena naših najlepših točk v Julijskih Alpah in zato ni čudno, da ga turisti, zlasti pa izletniki in avtomobilisti, prav radi posejajo. Med vso je bila na Vršč izpeljana prav krajina, ki je tudi za avtomobile dostopna cesta do vrh Vršča, katero so pa kasneje deloma zasuli plazovi. Cesta bi se dala sicer popraviti, toda morda se ni zmenil za njo. Zato je začela polagoma razpadati in avtomobilom je bila sčasoma dostopna samo do kroča na Gozdu. Tako je bilo vsaj še lani. Letos pa je tudi to nemogoče, kajti most preko Pšence je ves trnel in za prehod neuporaben. Kranjskogorska občina je dala pred most tablo z napisom, da je most za pešce, kolesarje in avtomobiliste neprehoden. To se pravi, da je dostop na Vršč skoraj onemogočen, vsaj izletnikom, ki bi se radi peljali. Mnenja smo, da bi bilo v interesu turškega prometa, da se most preko Pšence popravi. Kakor čujemo, hoče nekdo Zagrebčanka zidati blizu mostu lep moderen hotel, toda občina zahteva, da zgradi tudi most, na kar pa Zagrebčanka ne more pristati. Ne vemo sicer, če spada med se pod kranjskogorsko občino, mnenja pa smo, da bi se ta že v lastnem interesu morala poboriti, da bo most čim prej popravljen. Saj bo to samo v korist Kranjski gori! Če ne bodo urejena in popravljena pot, potem tudi turistov, zlasti pa tučev-izletnikov klub najboljše reklami ne bo!

— Knjižnovodski tečaj za obrtnike in pomočnike v Kapli je na željo interesentov preložen od 1. junija t. l. na mesec junij t. l. Radi prijave velikega števila udeležencev se bosta vršila na obrežju dva tečaja, den na Vranskem, drugi v Gomilskem. Potek pa uredit tako, da bo trajal 5 dni zaporedoma, vsakokrat po 4 ure. Interesenti naj se prijavijo neposredno Zavodu za pospeševanje obrti Zbornice TOI v Ljubljani.

— Železniška uprava obsojena na plačilo odškodnine. Pred subotiskim okrajnim sodiščem se je vršil te dni epilog strašne tragedije v Žedniku, kjer je eksplozija benzina zahtevala več človeških žrtev. Sodišče je prisodilo brivcu Petru Vojnić-Rogiču, ki je postal zaradi katastrofe pravi invalid, 900 Din mesečne rente, poleg tega mu mora uprava železnice povrniti škodo ter stroške za zdravljenje v znesku 9000 Din. Trem vdovam, katerih možje so se smrtno ponesrečili, mora železniška uprava izplačevati rento za preiskrbo njihovih otrok. Sodišče je v utemeljitvi razsodbe navedlo, da je bilo s pričami dokazano, da je policija ljudi k gašenju prisilila in torej smrti sami niso bili krivi. V slučaju, da uprava železnice ne bi v osmih dneh prišla z izplačevanjem, imajo toženci pravico ruševiti. Zdi se, da do tega ne bo prišlo, ker je uprava železnice sama ministrstvu predložila, naj se prizadeva ponesrečencem in njihovim vdovam nakažejo odškodnine, odnosno mesečne rente.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo lepo vreme. Včeraj je bilo lepo v Ljubljani, Mariboru in v Beogradu, drugod pa deloma oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 31, v Splitu 29, v Sarajevu 28, v Zagrebu in v Beogradu 27, v Ljubljani 25,8, v Mariboru 22,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767,1 mm, temperatura je znašala 13 stopinj.

— Samomoril. V Velikem Beckereku se je te dni zastupila znana artistinja Lo Van Hei, ki je deli časa nastopala po raznih jugoslovenskih kabareti in varietejih. Poznali so jo tudi pod imenom »Mucc«. Prepeljali so jo v bolnico, kjer se bori s smrtjo. — V Subotici se je zastupila za lužno razstopino 34-letna Sofija Balog. Prepeljali so jo v bolnico. Njeno stanje je brezupno.

OTROŠKE OBLEKE

in predpasnike v vseh velikostih in kvaletetah, damske predpasnike iz lista, klota, kretona in bele, kakor tudi razno damsko perilo v veliki izbiri po jako nizkih cenah nudim

F. & I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29. Oglejte si blago in cene v naših izlozih!

— Velika poplava pri Banjaluki. Radi silnih nalivov in tavanja snega v planinah so zadnje čase zelo narasle vode v glamočnem okraju pri Banjaluki. Vasi Draganić, Dolac, Kavić in Dombalić so popolnoma pod vodo, ponekod moše samo dimniki in strehe iz vode. Orožniki so ogrožena sela pravčasno izpraznili tako, da katastrofa ni zahtevala človeških žrtev, pač pa je materialna škoda ogromna. Banka uprava je odredila prizadetim krajem potrebno pomoč.

— Samomoril Slovenca v Dugem selu. V Dugem selu si je te dni na stražen način končal življenje 69-letni delavec Matej Čampa, rodem iz Kočevja. Legel je na tračnice in zaspal. Tovorni vlak je nesrečno udaril glavo. Vzrok samomora je bila beda. Čampa je bil kot delavec pri »Naški paroplatni pred meseci odpuščen in je živel v pomanjkanju. Nedavno ga je zapustila tudi žena. To ga je tako potlo, da se je navečal življenja in izvršil samomor.

— Težka letalska nesreča. Na aerodromu v Railovcu pri Sarajevu sta se včeraj dvignili v zrak dve vojaški letali. Pri spu-

ščanju se je zdelo, da se bo avion podporačnika Ivana Močaka zaletel v drugo letalo, toda Močak je očividno opazil pretečo nevarnost in hotel preprečiti katastrofo, se je naglo ponovno dvignil. V višini 6 metrov pa je motor nenadoma odpovedal in letalo je strmoglavilo na da ter se popolnoma razbilo. Močak je bil težje, pilot-izvidnik Kosta Martinković, pa lažje ranjen. Oba so takoj propeljali v sarajevsko bolnico.

Iz Ljubljane

— Iz Ministerstva trgovine in industrije gosp. Juraj Demetrevič v Zbornici na trgovino, obrti in industrijo v Ljubljani. G. minister je včeraj po prihodu v Ljubljano posetil Zbornico za trgovino, obrti in industrijo, kjer ga je pričakovalo zbornično predsedstvo. Po daljšem razgovoru s člani zborničnega predsedstva s predsednikom g. I. Jelačnikom in podpredsedniki gg. I. Ogrinom, D. Hribarjem in L. Brudermanom ter z generalnim tajnikom g. dr. Windischerjem je g. minister do 11. ure sprejemal deputacije gospodarskih organizacij in posameznikov. Sprejeti so bili od g. ministra Zveza industrijev, Zveza trgovskih gramijev, Zveza obrtnih zadrug, Obrtniško društvo, deputacija trgovcev iz Trbovlj in Zagorja, Društvo tiskarjev in Savez grafičnih radnikov, sekcija Ljubljana itd. Po posetu v zbornici je odšel g. minister k otvoritvi velesejma.

— Iz Ne motite radiofonske oddaje postaje! Dravska direkcija pošte in telegrafa objavlja: Ministrstvo za gradbo dobiva pritožbe, da uporabljajo stranke v mnogih krajih aparate za masazo in zračenje itd., med njimi tudi v bolnici in zdravilnici in sicer v času, ko so radiofonske oddaje postaje v obratu in da s tem motijo radiofonsko sprejemanje. Tako motenje je po zakonu prepovedano (Gl. 213 kaz. zakona iz l. 1929. pravi: »Kdor prepreči z električnimi aparati namenoma ali iz malomarnosti delovanje radijskega aparata, ali kdor vzkrati za radijske aparate potrebno delo, se kaznuje, če je ovira nastopila, z zaporom do 1 leta ali v denarju do 10.000 Din), razen tega pa proti nevarnosti, da bo, ako se taki aparati razširijo med ljudstvom in motenje naraste, vedno več poslušalcev radia odpovedalo svoje postaje, s čimer se bo stalni dohodek države samo zmanjšal. Širjenje radiofonije med ljudstvom pa se skrčilo, namesto da bi se razmahnilo. Ministrstvo naroča zato direkciji, naj opozori vse svoje podrejene pošte, da morajo na vsako prijavo v tem pogledu nemudoma uvesti preiskavo, in ako bi se prijavljena oseba ne odzvala pozivu, prositi krajevo policijsko oblast ali žandarmerijo za posredovanje. Opozarjamo pošto na strogo ravnanje in postopanje v smislu tega odloka.

Za hotele

potrebno kuhinjsko posodo, razne stroje, pribor v veliki izbiri t. d. dobijo najceneje pri tvrdki z železino

STANKO FLORJANČIČ

LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 35

— Izlet v Prekmurje priredi o binkošti, dne 8. in 9. junija Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani. Prekmurje šteje med zanimivejše kraje slovenske zemlje kar se šteje umetnostnih spomenikov, zlasti XIII., XIV. in XV. stoletja. Obenem je Prekmurje nam precej nepoznana zemlja, ki pa po svojih krasotah zlasti spomladi zasluži, da jo obiščemo in se seznanimo z njo in navežemo prijateljske stike z našimi dobrih Prekmurci, ki nekako narodno samotarjajo tam na našem skrajnem severozahodu na večni ravni, sosedje Madžarov. Pod vodstvom kons. dr. Steleta si bodo udeleženci ogledali Murško Sobotu, Bogojno, Turnišče, Martijanec in druge zanimive kraje s starimi in modernimi umetninami. Da se omogočijo priprave za izlet, naj se oni, ki se ga mislijo udeležiti, najkasneje do torka 3. junija ustmeno ali pisмено zglašajo pri tajniku dr. Vurniku v Muzeju in sporoče, ali bi hoteli odpotovati v Prekmurje eventualno že na binkoštno soboto popoldne, da bi ostali tam cela dva dneva.

— Iz Klub skladateljev v Ljubljani. Dne 19. t. m. je bil ustanovljen »Klub skladateljev v Ljubljani« s sedežem v Ljubljani. Odbor je sledeči: predsednik A. Lajo, vice, podpredsednik St. Premr, tajnik S. Oster, blaginjak L. M. Škerjanec, odborniki J. Pavčič. Klub bo predvsem imel namen, gojiti družabnost med člani, po želji bo tudi zastopal avtorske interese članov. Izven Ljubljane živeti komponistom bo klub poljal pravila in vabila k pristopu.

— Iz Državni izpit iz glasbe. Koncem šolskega leta 1929-30 po 20. juniju 1930 se bo vršil na državnem konservatoriju v Ljubljani državni izpit iz glasbe pred posebno, od ministrstva prosvete imenovano komisijo. Kandidati za državni izpit iz glasbe naj se prijavijo pisмено najmanj sedem dni pred konservatorija najkasneje do 10. junija. Prijavi, prošnji za polaganje izpita naj prilože vsa svoja spričevala curriculum vitae, potek glasbenega študija. Navede naj tudi iz katerega glavnega in katerih straniških predmetov, hočejo napraviti izpit.

— Iz »Leteče brodovje«. Danes ob 4, 7 in 9 zvečer prinaša Elitni Kino Matica premiero filma »Leteče brodovje« z Ramonom Novarrom in Anito Page v glavnih vlogah. Film je izdelek ameriške družbe Metro-Goldwyn in se odlikuje po kranjih posnetkih zračnih manevrov in drznih loopingih letalcev. Tudi vojna mornarica je sodelovala pri filmanju »Leteče brodovje«. Poleg teh senzacionalnosti ima film lepo vsebino, mnogo zabavnih in humorističnih epizod in izvrstno godbo. Film priporočamo v ogled; zlasti podobeniski posetniki našega

Mušno pranje
s perila
in brlačenje
perila je
postalo odveč!

Schichtov Radion
pere sam, varuje perilo!

velesajma naj ne opuste ugodne prilike in naj si brezopogojno ogledajo zvočni film v Elitnem Kino Matici.

— Iz Obiskovalce jubilejnega velesejma. Kakor tudi ostalo naše občinstvo ponovno opozarjamo na velike tenis prireditve SK Ilirije v dne 31. t. m. in 1. junija t. l., ki bodo nudile z ozirom na priglajene prvorazredne igralce naše države ne samo sportnikom ampak tudi nesportnikom veliko zanimivosti in sportnega užitka. Naše sportne edince hočejo s tem turnirjem pokazati lepoto in telesno vzgojno stran te sportne panoge, obtemem pa hočejo tudi ugotoviti napredek in višino, katero so do zdaj dosegli z vežbo in udejstvovanjem v tem sportu. Najboljšemu igralcu turnirja se bo priznal častni naslov »Prvaka Ljubljane« in bo zaradi tega borba za pomosni ta naslov ostra in zanimiva.

— Iz Cevlarska zadruga v Ljubljani va bi gg. člane na važen zadrugi sestanek, ki bo v nedeljo, dne 1. junija ob 9. uri popoldne pri »Lozariu« v Rožni ul. Dnevni red: Gospodarstvo, šumarstvo, davčne težkoče in raznoterosti.

— Iz Današnji ribji trg. Današnji ribji trg je bil z domačimi ribami bolj šibko, z morskimi pa dobro založen. Na trgu so prodajali skombrje po 22 Din kg. sardele po 20, orade po 40, brancine po 52, tunine po 32 Din kg. cele ribe sekane pa po 40 Din. Specialiteta na ribjem trgu so bile jegulje, ki so jih prodajali po 40 Din kg. Od domačih rib so prodajali samo ščke in sicer po 35 do 40 Din kg. Tudi z žabami je bil trg dobro založen. Žabje krake so prodajali po 50 para do 1 Din po kakovosti.

— Iz Uduženje živinozdravnikov, sekcija dravske banovine, ima svoje zborovanje 1. junija ob 15. v prostorih veterinarsko-bakterijskega zavoda v Ljubljani, Lipičeva ul. 2. Jutri, v soboto, se vabi jo vsi gg. živinozdravniki na prijateljski sestanek v hotelu Struclji.

— Iz Razstava jugoslovenske keramike. V dvorani Kazine je bila včeraj otvorjena razstava jugoslovenske keramike, za katero vlada v mestu veliko zanimanje. Razstavo je posetilo tudi predsedstvo velesejma in se je izrazilo o njej zelo pohvalno. Razstava bo odprta še 10 dni. Vstopnina znaša 5 Din, za diake 3 Din. Priporočamo ogled te razstave, ki kaže, kaj se da doseči na tem polju.

— Iz Nesreče in nevarnosti. Včeraj in davi so v bolnico prepeljali več žrtev nesreč. Najtežja se je pripetila v sredo na opkarni Pavlin in Šraj v Radomljah, kjer je začel delavec Janez Kočar iz Zitja z nogo pod stol, ki mu jo je zmečkal. — Na stavbi se je davi ponesrečil 16-letni zidar France Tahen. Padel je s stavbnega odra neke hiše v Rožni dolini in si zlomil levo nogo. — Z lestve je v sredo padel zidar Janez Škerjanec iz Vrbljen in zadobil hude notranje poškodbe. — V rudniku v Trbovljah se je ponesrečil 30-letni delavec Josip Vrbinec. Odletel mu je kamen v oko in mu ga precej poškodoval.

— Iz Nočni požar v Ljubljani. V noči od srede na četrtek je začelo goreti v majhnem nizkem poslopju pilarne Ivana Figaria v Vošnjakovi ulici. Ogenj se je naglo razširil in resno ogrožal bližnja poslopja, zlasti pa sosedno stavbo pisarno g. Miroslava Zupana. K sreči so obveščeni gasilci takoj prhiteli na pomoč. Po dve uri trajajočem naporom gasenju se jim je posrečilo ogenj popolnoma zaječiti in preprečiti eventualno katastrofo. Škoda je precejšnja in znaša okoli 30.000 Din. Kako je požar nastal, dosedaj še ni znano.

— Iz Opozorilo kadičnem na velesejmu. Opozarjamo kadiče, ki zahtevajo v trafikah na velesejmu »Drina« cigarete v škatlicah po 20 komadov, da jih monopolna uprava ni poslala v promet, dasi je bilo prvotno obljubljeno, da se bodo na velesejmu prodajale.

— Iz Sokol I. na Taboru priredi dne 1. junija ob 4. uri popoldne javno telovadbo. Nastopijo vsi oddelki. Po telovadbi se vrši ljudska zabava s plesom v vseh notranjih prostorih sokolskega doma na Taboru. Sokolstvo in Taboru naklonjeno občinstvo vabimo, da nas poseti v čim večjem številu.

— Iz »Volga, Volga,« znana ruska balada v filmu, Danes ob 4. pol 8 in 9 zvečer se predvaja v kinu »Ljubljanski Dvor« čaroben film, ki je posnet po znameniti, obče znani in romantični ruski baladi »Volga, Volga...« v vlogi Stenke Razina nastopa H. A. Schlettow, ki podaja kot tak eno najboljših svojih filmskih kreacij. — Ta krasen film ostane vsakomur neizbrisno v spominu, zato ga priporočamo najtopleje občinstvu v ogled. Poudarjamo, da ostane film le danes na sporedu, vled česar naj si ga vsakdo brezopogojno danes ogleda pri zgoraj omenjenih predstavah. Cene ljudske 2, 4, 6 in 8 Din za sedež. Jutri brezopogojno nov spored in sicer Svetislav Petrovič v filmu »Poročnik M. Vinogradov«.

— Iz Javna produkcija operne žete državne konservatorija v Ljubljani se bo vršila v torek, dne 3. junija 1930 ob 5. uri pop. v dramskem gledališču. Vstopnice bodo v prodaji pri današnji blaginji in operi od sobote, dne 31. t. m. dalje. Natatni spored javne produkcije priobčimo prihodnj.

Zborovanje delavskih gospodarskih organizacij

V Zvezi gospodarskih zadrug je včlanjenih 53 zadrug z nad 24.500 člani

Ljubljana, 30. maja.

Včeraj dopoldne se je vršil ob obilni udeležbi v dvorani Delavske zbornice občni zbor Zveze gospodarskih zadrug v Jugoslaviji. Otvoril ga je in mu predsedoval predsednik bivši minister Anton Kristan, ki je ugotovil, da je zastopanih 40 zadrug po 43 delegatih s skupno 270 (od 322) deležev.

Pozdravil je goste, zlasti g. Rudolfa Galjera, zastopnika Središnjega saveza hrvatskih seljaških zadrug v Zagrebu, g. Frana Trčka, zastopnika Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, dalje zastopnike Delavske zbornice v Ljubljani, Stokovne komisije za Slovenijo, Zveze delavskih žen in deklet, »Svobode« in Cankarjeve družbe.

Po pozdravi in prečitanih brzojavah, zlasti Mednarodne zadrugne zveze v Londonu, Glavnega zadrugnega saveza v Beogradu, zadrugnih zvez z Dunaja, iz Bazla, Prage ter cele vrste jugoslovenskih zadrugnih zvez je podal predsednik načelstveno poročilo. V tem je zlasti naglašal kako se rešuje v naši državi vse preveč enostransko

vprašanje zaščite posameznih slojev prebivalstva.

Vse preveč se ozira na poljedelca, ne ozira se pa na to, koliko je obtemem s favorizacijo poljedelca oškodovan delavski konzument, ki ima le svojo delavno silo in mezdo. Boji se, da bo zlasti novoosnovano Privilegovano izvozno društvo d. d. oškodovalo s povišanjem cen konzumenta. Omenjal je dalje slučaj zaščitnih carin pri manufakturi in sladkorju in naglašal, koliko se tu na škodo producenta, konzumenta in države direktno podpirajo tovarnarji. Naglašal je delo Zveze, da se spravi vsa ta stremeljenja v sklad in pozval vse navzoče na skupno in nesebično delo za prospek delavskega združarstva.

Tajniško poročilo je podal tajnik Cvetko Kristan, ki je naglašal lep porast zvezinih članic, ki jih je sedaj v dravski, savski in dunavski banovini ter v Beogradu 53. Članov imajo zadrug že nad 24.500.

Ustanjavljajo se še vedno nove, zlasti v Bosni in Hercegovini (Drvar, Banjaluka, Teslić, Ljubija) ter po Hrvatski.

Konsumne zadrug napredujejo dobro, enako produktivne in denarne. Delovanje stavbnih zadrug se je ustavilo, dasi je zgradila zadruga »Stan in dom« že

70 hiš v vrednosti 14 milijonov Din in upravlja zadruga »Mali dom« 10 stanovanjskih barak, za katere je morala kupiti za skoro 400.000 Din sveta, vse iz članskih prispevkov. Barake, ki nudijo stanovanja do 50 rodbinam, so sedaj že zadržna last.

V zadnjem času so marljivo zlasti gorenjski zadrugarji, ki pridno zbirajo fond za zgradbo svojih »Stan in domskih« hiš na Jesenicah. Zveza ima tudi

dva zadruga kina

na Jesenicah (»Radio«) in v Trbovljah (»Svoboda«). Tiskovne zadrug ne uspevajo najboljši: delavstvo ne kupuje rado delavskih od delavcev za delavca izdanih knjig.

Zadrugne ustanove so lastnice 49 zadrugnih nepremičnin v bilančni vrednosti 16 milijonov Din, s »Stan in domskimi« pa 116 v vrednosti 30 milijonov Din.

Te številke so zgornje in vsaka taka nepremičnina je postojanka delavstva Jugoslavije.

Zadruga banka je denarno središče

delavska zadruga. Ima

5 milijonov Din delniškega kapitala, 19 milijonov 205.440 Din hranilnih vlog, 415.000 Din rezervnih skladov in 560 milijonov Din letnega prometa.

Njeza palača na Miklošičevi cesti 13 v Ljubljani je lahko v ponos delavskemu združarstvu.

Poleg tega delujejo še razne pomožne organizacije, kot Zadruga hga (društvo za zadrugno propagando, Izseljeniška hga, Društvo za varstvo in pomoč našim izseljencem itd.). Veliko delo vrši tudi Zveza delavskih žen in deklet.

Kot glasilo Zveze izhaja že 9 let mesečnik »Konzument«, ki služi za propagando in pouk zadrugarjev ter tvori svoje posebno mesto v jugoslovenskem delavskem tisku; v vsoli stroki je edin.

Zveza gospodarskih zadrug ima zaposlenih 362 uslužbencev. Lani je prodala blaga za 50.424.903 Din.

Nadzorstveno poročilo je podal zadrugnik Jeretin iz Trbovlj. Cvetko Kristan je prečital dalje revizijsko poročilo Glavnega zadrugnega saveza, ki hvali zlasti agilitetnost in življensko silo Zveze ter revizorsko delo. Debate so se udeležili gg. Uratnik, ki je opozarjal na gonjo trgovcev proti zadrugam, Ošlak (Maribor), Malovrt (Hrastnik), Čobal (Zagorje), ki je opozarjal zlasti na potrebo rezervnih skladov za zadrugne in Anton ter Cvetko Kristan. Poročila so bila sprejeta soglasno.

Pri volitvah so bili izvoljeni v načelstvo: za predsednika Anton Kristan, predsednik Zadrugne banke, za podpredsednika Melhior Čobal (Zagorje), predsednik Delavske zbornice v Ljubljani, France Kolber, Emil Podkrajšek in Frano Vilhar. V nadzorstvo gg. Filip Uratnik (Ljubljana), Ivan Jeretin (Trbovlje), Juri Jeram (Jesenice), Rupert Ingolč (Maribor), Mirko Čvrtila (Zagreb), Uroš Pravica (Beograd). Daje je bilo izvoljenih v zadrugni svet 49 zadrugarjev in zadrugaric. Izpremenjena so bila tudi pravila, ki zlasti razširjajo delokrog Zveze in uvajajo kot zveza posel tudi denarno izmenjavo.

Po volitvah je predaval o pomenu zavarovalnih zadrug zadr. Koruza, ki je usotoval, da morajo zadrugne pazno bdeti nad svojimi zavarovanji in pregledati police, pogoje itd., za kar imajo navadno tkzv. zaščitne zavarovalne zadrug. V Ljubljani je to zlasti Splošna zavarovalna zadruga (Miklošičeva 13). Anton Kristan pa je v svojem referatu o »Velikih in malih zadrugah« ugotovil, da naj bodo vse zadrugne velike po delu, članstvu, moči in zadrugni ideji, male pa po delokrogu, da bo kontrola omogočena ter da ne pride do birokratizacije in s tem zvežanih upravnih stroškov.

Pri boleznih želodca, črevesja in prebavnih privede uporaba naravne »Franz Josefov« grenčice prebavne organe do rednega delovanja in tako olajša pot hranišnim snovem, da preidejo v kri. Zdravniška strokovnjakša izvedenja poudarjajo, da se »Franz Josefov« voda zlasti koristno izkaže pri ljudeh, ki se malo gibljejo. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Z dežja pod kap.

— Kako si se seznanil s svojo ženo?
— Srečal sem jo nekoč, ko je deževalo in ponudil sem ji dežnik.
— Tako si torej prišel z dežja pod kap.

Danes premiera ob 4, 7 in 9 zvečer!

Leteče brodovje

Nepozabni »Ben Hur«, pevec »Poganske ljubezni« v filmu senzaciji kot

Ramon Novarro

ljubavnik, dober tovariš in drzen pilot

Senzacionalni polet iz San Diega v Honolulu! Sredi Oceana v borbi z razbesnelimi elementi! Obučen boj z orkanom. Ljubezen in tovarištvo!

Elitni kino
Matica
Tel. 2124

Avgustus Muir:

Krog zločinov

Roman

— Dovolj, dovolj, sitnost sitna. Pojdi sem! Pojdi sem, mora ti nadležna!

George je končno pograbil psa, ga postavil na bližnjio klop in mu zagrozil. Zdaj mi pa dovolite, gospodična Langtonova, da vam predstavim svojega najboljšega tovariša. To je Sandy. Vzgojen je bil iz ščeneta v tem laboratoriju. Vse te dišave ima rad.

George se je zasmejal, toda njegov obraz se je takoj zmračil.

— Gotovo se vam zdi, da je to čuden kraj za psa, toda Sandy mi je rešil nekoč življenje. V kotu je začel tuliti, dokler nisem prišel tja in opazil, da nekaj tli. K sreči Sandy nima rad ognja. V naslednjem hipu bi bila eksplozivna velika posoda razstreliva, sedemkrat močnejša od smodnika. Moj Sandy ni neumen, — je pripomnil in ga pogladil po glavi.

Molly je razgrnila rokopis in obsu-la Georgea z vprašanji.

— Zelo rada bi bila govorila z vami, — je dejala.

— Saj se sploh nisem ganil z doma. — Maddox mi je pa dejal, da ste že zgodaj zjutraj nekam odšli.

George je malo pomislil in odgovoril:

— Čudno, saj je vendar vedel, da sem doma. — To je bilo vse, kar je dejal. Potem je začel prebrati profesorjev rokopis.

Ko je končal, se je pa vrnil k zadevi s slugo.

— Torej Maddox je trdil, da me ni doma? Sovražim tega človeka. Od kar je on pri hiši, mi tu ne ugaia več tako kakor prej.

Snoči ste mi obljubili, da mi poveste še več, — je dejala Molly. — Ali mislite, da s profesorjem Caspianom ni vse docela — docela v redu?

— Ne. Kolikor mi je znano, Caspian ni divjak. Z mojim očetom sta bila več let najboljša prijatelja. Nekdo drugi je tu razdirajoči element, pa ne morem zvedeti, kdo bi to bil.

— Na to ste mislili snoči, ko ste mi svetovali, naj...

— Naj ne ostanete tu čez noč? Da. Tu se gode čudne reči.

Ozri se je čez rame, stopil k vratom in jih zaklenil.

— Odkrito rečeno, gospodična Langtonova, ne mislim, da je tu varno za dekleta, kakršno ste vi. Varo? Ne, to ni pravi izraz. Recimo raje — priporočljivo. Prejšnja tainica? V tej hiši stanujem že nad osemnajst mesecev, pa še nisem videl nobene tainice, če ne računam vas.

— Vi tu stanujete? — je vprašala Molly presenečeno.

— Da. Toda čujte, kaj vam povem. Snoči po večerji mi je Caspian nenadoma sporočil, da se moram izsehit iz njegove hiše in si poiskati drugo stanovanje. Pravi, da potrebuje mojo spalnico — to je tesna sobica v pritličju, katero hoče preurediti v skladišče. Dejal je tudi, da vas ne smem pod nobenim pogojem motiti pri delu.

— Prvo nisem razumela, kaj to pomeni, zdaj se mi je pa posvetilo. Mi-

slim namreč, ko je vam Maddox lagal, da me ni doma. Menda je nekomu mnogo lažje na tem, da bi se midva ne sestajala.

— Kaj pa namerava profesor?

Molly je namršila obrvi.

— To najbrž ni zraslo na njegovi njeni. Po mojem mnenju je profesor pod vplivom nekoga drugega. — je dejal George z zamolklim glasom. Sliši se čudno, toda zdi se mi, da je profesor preganjana žrtev, ki se neprestano boji, da ga zgrabijo za vrat. To je strašno ozračje, posebno če mora človek delati v njem.

— Zakaj ste torej ostali tu tako dolgo? — je vprašala Molly naivno.

— Profesor Caspian je učenjak svetovnega slovesa — zame je priprava pri njem neprecenljive vrednosti. Je pa še drugi vzrok in sicer moj oče. Bilo je nekaj skrivnostnega v načinu njegove smrti. In nekaj mi pravi, da zveam samo v tej hiši resnico o njegovi smrti.

Tajni laboratorij

George je primaknil k Molly stol, sam je pa sedel na klop, naslonil se je s komolci na kolena in potrkaval nestrojno z nogo.

— Ni mi prijetno misliti na to, — je dejal. — Poleg tega pa poznam malo faktov. Moj oče je delal tu s Caspianom dolga leta in pridružil sem se jima, ko sem došturil v Cambridge. Kar mi je oče nekega dne zapustil pismo, da je že vsega na svetu do grla sit in od tistega dne ga nisem več videl.

— Kaj ni bil...

George je prikimal.

— Njegov klobulk so našli v reki blizu Waterloo Bridge. Čutil sem nekaj v zraku, še predno se je to zgodilo, pa nisem mogel ničesar dokazati. Slučajno imam prijatelja v Scotland Yardu, ki mi je pomagal, kolikor je mogel, toda doslej še ne vem nič točnega.

— Kaj vam profesor Caspian sam ne more pomagati?

George je odločno odkimaval z glavo.

— Caspian sam je bil zelo razburjen, toda prisegel mi je, da ničesar ne ve, razen da se mu je zdel moj oče zadnje dni nekak čudno led. A če ga je vprašal, kaj mu je, se je izgovarjal, da ima preveč dela. Pravim vam, da je ta zadeva zelo zapletena. Bilo je tu še nekaj drugega — nekaj preklehano tajnega, v kar je bil zapleten tudi profesor Caspian.

George je udaril s pestjo po klopi.

— Ne neham, dokler ne zveam resnice. Zgodilo se je pred šestimi meseci in nič ne de, če bo trajalo šest let, predno dosežem svoj cilj. Zdaj veste, čemu sem ostal tu gospodična Langtonova. Povedal sem vam vse ali skoro vse.

Molly je zadržala solze, ki so ji silile v oči, ko je George objel svojega psa.

— Sandy je bil pes mojega očeta.

Sandy mi pomaga, kakor ve in zna, kaj ne prijatelj? Jazbečar mu je obhizal roko, kakor da je razumel njegove besede.

George je pokazal na nasprotno steno laboratorija.

Molly se je ozrla tja. V stekleni omari je visel tam v oljnatih barvah portret moža v naravni velikosti. Obraz je imel markantne poteze, oči mislečega človeka, čelo visoko, inteligentno.

Düsseldorfski vampir v preiskavi

Policiji je priznal, da je snoval nove umore — Kaj pravi o njem nemški učenjak dr. Hirschfeld

Zdaj ni več dvoma, da je Peter Kürten dolgo iskani düsseldorfski morilec. Dosedanja preiskava je točno dognala, da ima na vesti štiri umore. Morilec sam trdi, da je umoril deset ljudi, policija pa presoja njegovo samoobtožbo zelo skeptično, ker je prepričana, da je nekatere umore izvršil umobolni Stausberg. Zdaj preiskujejo kriminalni organi še poskušene umore in napade ter zaslišujejo kot prič žrtve, katere je neznani napadalec napadel. Kürten je v preiskovalnem zaporu miren in zdi se, da hoče igrati umobolnega. Na vprašanje, ali ve, kaj ga čaka, je odgovoril, da bo moral do smrti presedeti v umobolnici. Zanimivo je, da je bila tudi Kürtenova žena že kaznovana in sicer zaradi umora svojega ljubčka. Doslej je policija mislila, da ima morilecova žena neomadeževano preteklost.

V torko so se nadaljevale konfrontacije düsseldorfskega vampirja z onimi, ki jih je napadel. Priča Goldhausenova ni mogla o napadalcu ničesar povedati, ker je bila napadena tako nepričakovano in hitro, da ga ni mogla spoznati. Priča Mantelova in trgovec Kornblum sta spoznali Kürtena po postavi. Spoznala ga je tudi priča Heerstrassova, katero je napadalec vrgel v reko. Kürtena je spoznala tudi neka ženska, ki je videla, kako je ustavljal njeno hčerko. Toda natak v Stinderhühle, kjer se je baj Kürten mudil z umorjeno Hahnovo, za ni spoznal. Dosedanja zasliševanja Petra Kürtena so pokazala, da je letos 14. maja v grafenberškem gozdu napadel neko deklico. Lani 25. avgusta je pa napadel Gertrudo Schulte. Obe napadeni dekleti sta Kürtena takoj spoznali. Kürtenova izpoved se popolnoma ujema s tem, kar sta izpovedali napadeni dekleti. Točno je tudi dokazano, da je Kürten lani 11. avgusta umoril v Papendellu Marijo Hahn. Tudi v tem primeru je pripovedoval take podrobnosti umora, kakršne morejo biti znane samo morilcu. Zelo točno je opisal zlasti lopato, s katero je svojo žrtev v gozdu zagrebel. Lopato so našli pozneje v bližnjem polju.

Dokazano je tudi, da je Kürten umoril Gertrudo Albermannovo. Izvedenec dr. Scheffer je točno ugotovil, da je Kürten pisal tudi tako zvana morilna pisma. O tragični smrti Albermannove je sporočil Kürten podrobnosti, ki se točno ujemajo z ugotovitvami uradne preiskave. Kürtena kot napadalca so spoznali tudi dve ženski, kateri je bil vrgel v reko Düsseldorf. Sam je spoznal obeh priči in v njuni prisotnosti je opisal napad. Na vprašanja priči je odgovarjal točno. Trgovec Kornblum, katerega je napadalec lani 26. avgusta v Lierenfeldu z nožem ranil, pri konfrontaciji Kürtena ni več spoznal. Pač pa je Kürten izjavil, da je Kornblum ena njegovih treh žrtev, katere je omenjenega dne napadel in ranil. Policija je objavila mnogo Kürtenovih fotografij s pozivom, naj se zglašijo vsi, ki so prišli z morilecem kdaj v stik, zlasti ženske.

Kürten je na policiji omenjal tudi napade na dekleta, za katere policija še ni vedela.

Policijske oblasti so sporočile novinarjem, da je Kürten priznal, da je snoval nove napade in umore. 22. maja ponoči je položil dve v papir zaviti kladivi na kraj, kjer je hotel iskati svojo žrtev. Ko je prišla policija z njim na dotični kraj blizu železniškega nasipa, kladivi ni našla. Kürten je izjavil, da gre za orodje, kakršno je rabil tudi pri dosedanjih umorih. Policijska preiskava bo končana najbrž prihodnji teden. Ko so bili pojasnjeni štirje umori, je začela policija preiskovati tudi umore otrok v Flehe. Tudi v tem primeru se zdi, da je Kürtenova samoobtožba utemeljena. Po preiskavi bodo preiskali Kürtena psihijatri, ker ni izključeno, da gre za posebno vrsto sadizma ali perversnosti. Proces bo najbrž pospešen. Preiskavo so razširili tudi na Kürtenovega očeta, da ugotove njegovo duševno stanje, kajti mož je hud pijanec in bil je že kaznovan zaradi krvoskrunstva odnosno posilstva lastne hčerke. Policija še ni mogla dognati, ali je imel morilec kajdaše. Zdi se pa, da njegova žena ni vedela za moževa grozodejstva.

Policija noče dati podrobnih informacij o preiskavi. Prebivalstvo Düsseldorfa je seveda zelo razburjeno in ogorčeno. V torko se je zbrala pred poslopjem policijskega ravateljstva velika množica prebivalcev, ki so preklinjali morilca in čakali do poznega večera prilike, da bi ga linčali. Ko so peljali Kürtena v avtomobilu na policijsko ravateljstvo, je stopil nekdo v voz in začel morilca pretepati. Kürten ni moral iz osebnega sovraštva ali pohlepa po denarju, temveč iz golega veselja nad umori.

Znani berlinski učenjak dr. Magnus Hirschfeld je predaval v torko v Moravski Ostravi o najvažnejših seksualnih problemih. Odgovarjal je tudi na vprašanja, tičoč se düsseldorfskega morilca. Izjavil je, da se je bavil z njim zato, ker gre za seksualnega morilca, nikakor pa ne zato, ker je dobil nedavno morilčovo pismo, o katerem naj bi podal svoje mnenje. Kürtenovega priznanja ne smatra za absolutni dokaz, ker se je oglasilo že nad 100 ljudi, ki se obtožujejo, da so düsseldorfski morilci. Kriminalna policija je menila, da številni umori niso delo enega morilca in delila jih je v več skupin. Nekatere žrtve so imele s kladivom prebite lobanice, druge so bile zabodene. Zato je policija domnevala, da gre za tri ali štiri morilce. Za važno stvar smatra Hirschfeld, da se Kürtenova pisava ujema s pisavo v pismu, v katerem je morilec označil kraj, kjer so bila zakopana trupla umorjenih deklet. To pismo je bilo avtentično in trupla so res našli. Dosedanje vesti raznih nemških listov so napravile na Hirschfelda vtis, da se Kürten z umori baha.

Po njegovem mnenju gre za seksualne umore in Kürtenova izjava, da se

je hotel maščevati človeštvu, se zdi fantastična in neverjetna. Ni izključeno, da se morilec ne zaveda dobro, kaj je počel. Napadal in moral je žene in otroke, toda s tem še ni rečeno, iz kakšnih nagibov je to počel. Če hočemo presojati umore kot seksualne zločine, moramo imeti dokaze, da je zločinom res v zvezi kako spolno dejanje, kajti če kdo besno napada ljudi, še ne moremo govoriti o seksualnem zločinu. To je lahko izbruh besnosti in zato bi morali Kürtena preiskati psihijatri. Dr. Hirschfeld je omenjal druge take morilce, kot Harmanna, Dentzega itd., in izjavil je, da düsseldorfski vampir presenetljivo spominja na Haarmanna.

Mnogi se začudeno vprašujejo, zakaj policija ni mogla tako dolgo izslediti düsseldorfskega vampirja, čeprav je bil mobiliziran ves njen aparat. Vzrok je v tem, da je seksualne umore zelo težko pojasniti. Klasičen primer je Jack Razparač, ki je izvršil mnogo umorov, pa se je morala policija omejiti samo na domneve, ki so bile pozneje v celoti ovržene. Baje je bil mož zdravnik. Težkoče so zlasti v tem, da se vrše seksualne zadeve brez priči, dočim so pri drugih umorih večinoma navzoči ljudje. Seksualni umori in seksualna dejanja se pa vrše tajno. Drugi vzrok je ta, da žive taki ljudje dvojno življenje. V našem primeru se pa zdi, da to ni tako, kajti düsseldorfski morilec je bil že desekrat kaznovan in torej ni moglo trditi, da bi seksualni in družabni človek ne bila eno in isto.

Na vprašanje, kaj naj se zgodi s tem človekom, je dr. Hirschfeld odgovoril, da ga je treba takoj izločiti iz družbe. Danes so tri možnosti — dosmrtna ječa, dosmrtna izolacija v umobolnici ali pa usmrteitev. Ne da se še reči, katero pot bodo ubrale oblasti. Dr. Hirschfeld je osebno proti smrtni kazni. V splošnem se je pokazalo, da so se vsi taki morilci vrtni k prvotnim zločinom, čim so bili pomiloščeni ali izpuščeni iz ječe. Jasno je, da imajo sadistični zločini nekakšno sposobnost neizločljivosti za ljudi podobnega nagnenja. Tako so v Düsseldorfu izsledili že dva sadistična morilca. Prvega, Stausberga, so morali kot idijota poslati v umobolnico, drugi, Alois Tripp, je bil pa obsojen na dosmrtno ječo. Trippa je Hirschfeld sam opazoval. Pet deklet je potegnil s kolesa in posilil, eno je celo zadavil. Tripp je po njegovem mnenju duševno obremenjen, pijanec in epileptik.

Naročajte „Našo dobo“

Odprodaja čevljev do preklica

V zalogi več tisoč parov vsakovrstnih čevljev za jamčeno ročnega izdelka.

Nudi se vam ugodna prilika za nakup trpežnih in najcenejših čevljev pri

»DOKO«, Prešernova ulica 9 dvorišče.

Ivan Čarman.

Kolodvor Vrhnika

restavracija, kavarna in prenočišče se priporoča. 1680

Za birmo

ure, zlatina in srebrnina s popustom 15 % pri

Ivan Pakiž

Ljubljana, Pred Škofijo 15.

Železno zobčasto kolo

(Komprad) rabljeno, toda dobro ohranjeno, dvo ali večdelno s cca. 250 cm premera, kupim. Ponudbe z navedbo cene na tovarno parketov in lesne volne Sv. Peter v Savinjski dolini. 1712

Ugoden nakup

Krasna, ob morju ležeča parcela v mestu Krk radi družinskih razmer naprodaj. Pojasišila daje Carlo Tassini, Capodistria. 1711

Velika izbira rabljenih

lukusznih, tovarnih avtomobilov, avtobusov, nadalje motociklov z in brez priklole nudi po konkurenčnih cenah O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 11. 1707

Uradnik

odvetniški sollicitator, knjigovodja, slov., srbo-lev. in nemški korrespondent, stenograf in strojeopisec išče mesta v odvetniški pisarni ali večjem trg. podjetju. Ponudbe pod »Prvo vrstna moč«/1698.

Tesan les

popolnoma suh, za takojšnjo uporabo, za stavbe ima stalno v zalozilnici, dr. z o. z., Ljubljana — Dumaška c. 46, telefon šte. 2830. 4717

Marija Rogeli

manufakturna trgovina perilo za dame in gospode. Blago dobro — cene nizke. Sv. Petra cesta 26

L. Mikuš

Mestni trg šte. 14

Tvornica dežnikov, zaloga izprehajalnih palic

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom smrti naše nadvse ljubljene gospodične

Ane Lassnik

posestnice

za poklonjeno cvetje in vence ter za častno spremstvo na njeni poslednji poti se tem potom vsem najiskreneje zahvaljemo.

V Ljubljani, dne 28. maja 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

Žrebanje razredne loterije

Dne 26. maja so bile naslednje pri nas kupljene srečke izžrebane:

Din 2000.— št. 48.357, 75.172.

Din 500.— št.	1.852.	1.885.	1.888.	8.041.	9.719.	9.757.	13.898.
16.051.	16.084.	17.906.	19.110.	19.162.	27.706.	29.211.	34.136.
35.392.	36.621.	36.650.	36.659.	36.690.	37.709.	37.731.	37.752.
38.123.	38.146.	38.162.	38.179.	38.187.	39.586.	39.587.	42.968.
44.118.	44.126.	47.474.	48.310.	48.382.	49.418.	49.423.	49.448.
56.008.	56.034.	56.071.	57.312.	57.369.	57.377.	57.380.	58.835.
58.888.	59.551.	59.569.	59.571.	59.580.	66.410.	67.527.	68.780.
68.793.	69.121.	69.138.	69.140.	72.077.	72.096.	73.965.	73.971.
75.054.	75.091.	75.116.	76.631.	76.642.	77.304.	77.309.	77.342.
77.388.	78.020.	78.063.	82.459.	82.480.	82.490.	86.904.	86.973.
87.214.	87.215.	87.219.	87.228.	87.263.	87.275.	87.815.	87.886.
87.901.	87.920.	89.163.	89.193.	89.195.	91.302.	96.619.	96.649.
98.131.	98.160.	98.908.					96.877.

Žrebanje 27. maja 1930.

Din 2000.— št. 9765.

Din 500.— št.	8.053.	8.071.	8.096.	9.710.	17.913.	17.914.	17.965.
19.135.	19.191.	19.197.	27.725.	27.735.	29.242.	29.245.	33.759.
35.382.	36.673.	37.744.	37.760.	39.530.	39.569.	39.584.	42.993.
47.435.	48.321.	49.445.	57.394.	58.841.	69.404.	69.477.	73.953.
73.961.	75.015.	75.022.	75.138.	75.158.	75.168.	75.190.	76.602.
77.296.	77.339.	82.468.	82.483.	84.153.	84.180.	84.191.	86.954.
87.283.	87.298.	87.857.	87.866.	87.917.	87.974.	89.121.	89.179.
96.608.	96.623.	96.685.	96.843.	98.906.	98.962.	98.983.	

Žrebanje 28. maja 1930

20.000 Din: št. 59.325

10.000 Din: št. 81.652, 84.950

4.000 Din: št. 21.408, 29.657, 32.140, 56.940

Do 2. junija bodo izžrebani še naslednji večji dobitki:

2 premije po Din 1.200.000.—, 2 po 500.000.—, 2 po 40.000.—, 6 po 20.000.—, 12 po 10.000.— 30 po 4000.—, 234 po 2000.—, 11.716 po 500.—.

Onim, ki so bile srečke izžrebane za mal dobiček, bomo izžrebane srečke zamenjali za neizžrebane, da bodo mogli nadaljevati igranje na visoke dobitke. To pa le toliko časa, dokler bo kaj neizžrebanih srečk na zalogi. Izžrebane srečke nam je takoj vpsolati.

Zadružna hranilnica Ljubljana Sv. Petra cesta 19.